

Nota Heestert Kerkhofplein 3

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VAN QUAETHEM

8-12-2017

Titel: Nota Heestert Kerkhofplein 3

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Kris Van Quaethem

Projectcode bureauonderzoek: 2017H240

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4606>

Projectcode proefsleuvenonderzoek: 2017K113

Intern projectnummer: 2017.204

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Heestert, Kerkhofplein 3

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 82535 en Y: 163806; X: 82625 en Y: 163790

Oppervlakte plangebied: 4350m²

Onderzoekbare zone: 3950m²

Kadastergegevens: Zwevegem (Heestert), afdeling 4, sectie B, perceel nr. 1461d/2 en 1461 (zie figuur 1)

Topografische kaart: zie figuur 4

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog, veldwerkleider, assistent-aardkundige), Kris Van Quaethem (assistent-archeoloog), Delfien Rabaey en Cleo Bouttens (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Zelzate, 8/12/2017

© Acke & Bracke bvba, Leegstraat 170, 9060 Zelzate. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	7
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	7
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	8
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	9
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	9
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	9
2. ASSESSMENT	15
2.1. AARDKUNDIGE OPBOUW	15
2.2. ASSESSMENT SPOREN	19
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	21
2.4. ASSESSMENT STALEN	23
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	24
2.6. DATERING, INTERPRETATIE EN CONFRONTATIE MET VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES	25
2.7. SYNTHESE	26
2.7.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	27
2.7.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	27
3. SAMENVATTING	27
4. BIBLIOGRAFIE	31
5. BIJLAGES	32

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Heestert Kerkhofplein waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek beschreven.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

In de archeologienota was volgende vraagstelling opgenomen:

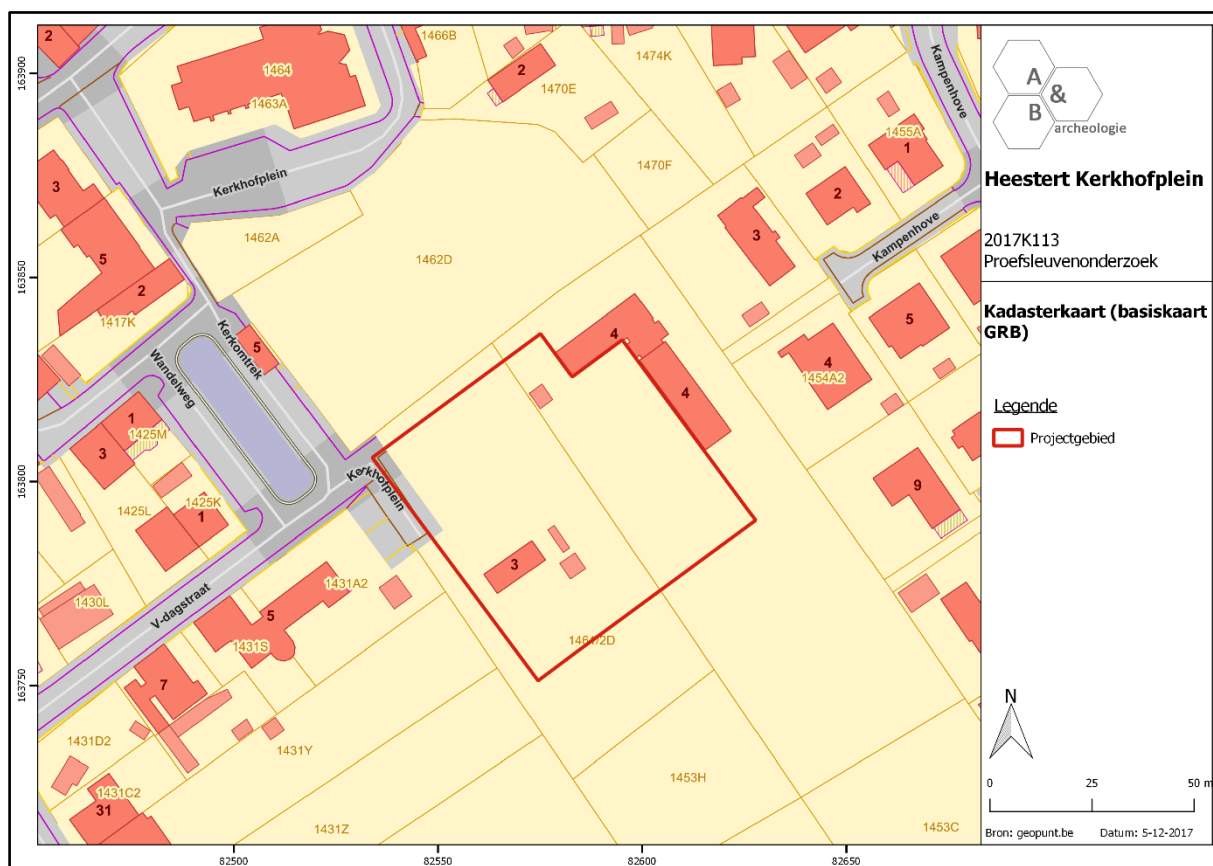
- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Kan het onderzoek meer informatie geven omtrent de ontwikkeling van het dorp Heestert?
- Zijn er aanwijzingen voor een site binnen de grenzen van het plangebied of ligt het gebied meer in de periferie?
- Zijn begravingen aanwezig? Zo ja, in één of meerdere niveaus?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

1.2.2. Randvoorwaarden

Om economische en praktische redenen diende het proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden in een uitgesteld traject. Er dienden in eerste instantie tuigen van de hondenschool verplaatst te worden. De hondenschool zelf blijft tot aan de sloop nog in gebruik.

---

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4606>

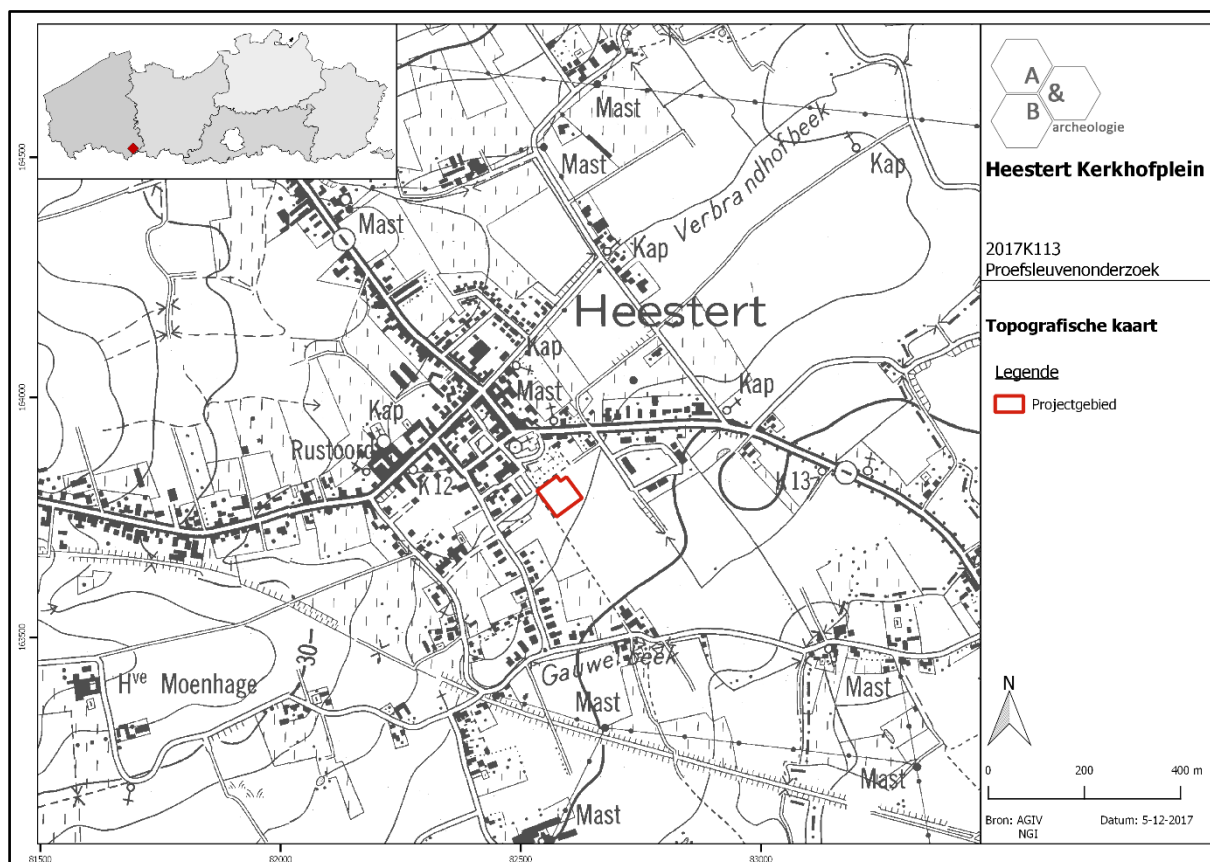
Figuur 1 Zicht op het huidige kadaster (bron: geopunt).

Figuur 2 Zicht op de toestand van het onderzoeksgebied richting oosten.

Figuur 3 Zicht op de aanwezige hondenschool in houtskeletbouw.

Figuur 4 Zicht op de topografische kaart (bron: Agiv).

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. De onderzoeken dienen uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op een site met een matig complexe verticale stratigrafie. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 6 parallelle NW-ZO georiënteerde sleuven. Het vooropgestelde sleuvenplan, zoals opgelegd in het Programma van Maatregelen, werd gezien de aanwezige obstakels aangepast. In totaal werden 10 parallelle sleuven aangelegd, volgens een NW-ZO oriëntatie, die onderbroken werden voor de aanwezige chalet van de hondenschool. Ook werden twee korte sleuven aangelegd in het noordoosten op de koer met betonklinkers. Bij de inplanting van de sleuven kon het volledige terrein gewaardeerd worden op zijn archeologische waarde. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden 3 kijkvensters aangelegd om de aan- of afwezigheid van sporen te verifiëren. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze terug gedicht.

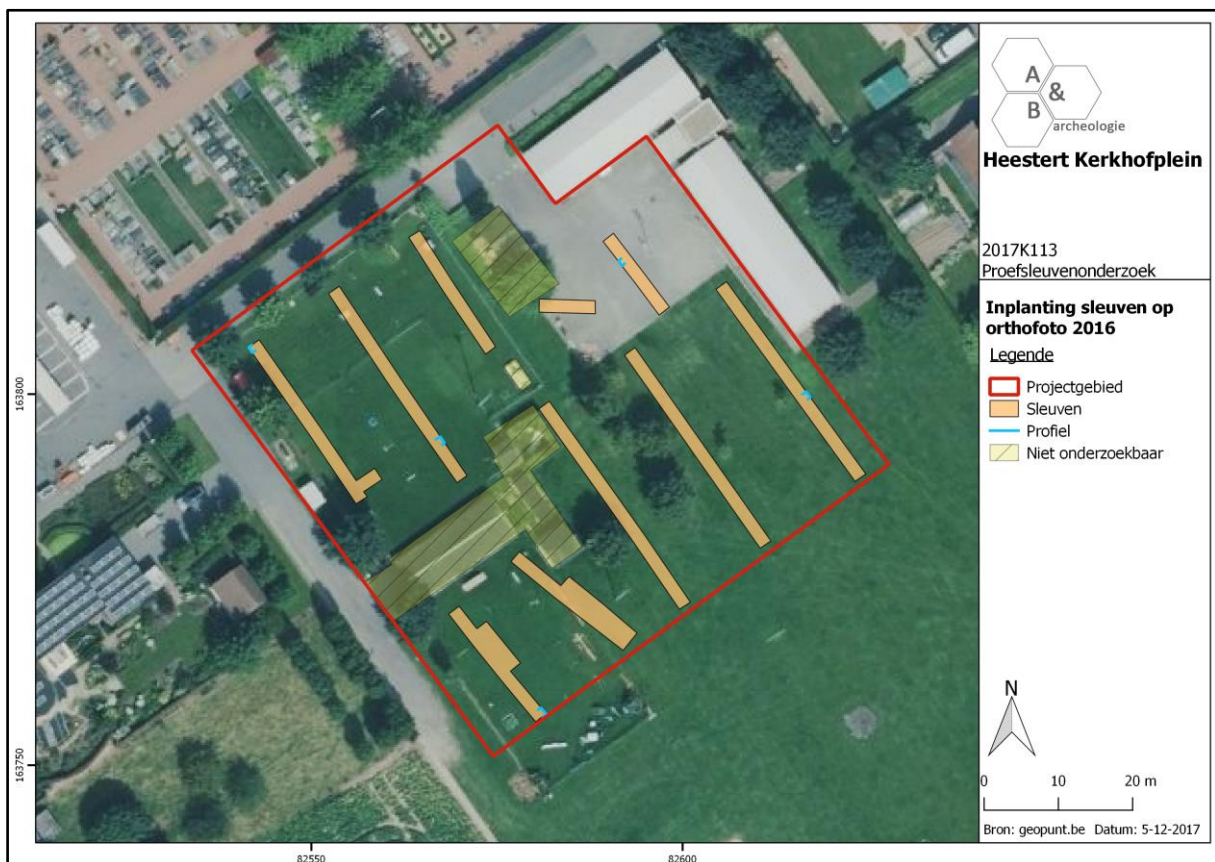
Het totale plangebied was ca. 4350m² groot, waarvan de onderzoekbare zone ca. 3950m² bedraagt. Een 400-tal m² kon niet onderzocht worden door de aanwezigheid van de houten chalet op plaatselijke obstakels (bomen, tuinhuisjes, ...). In totaal werd 445m² (11,3%) van de onderzoekbare zone onderzocht door middel van proefsleuven, en 55m² (1,4%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,7% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee behaald. In de praktijk werd meer percentage opengelegd door middel van proefsleuven. Meer kijkvensters dienden niet aangelegd te worden om een goed inzicht te krijgen in het archeologisch potentieel van de site.

Het onderzoek werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Aangezien alle inmetingen gebeurden met een GPS-aangestuurd systeem met precisie van 1cm werd voorafgaand het veldwerk geen hoofdmeetsysteem aangelegd. Elke proefsleuf en elk kijkvenster werd beschouwd als een individuele werkput. Aangezien er geen aanwijzingen waren dat er bij het aanleggen van de werkputten in de lagen die het archeologische niveau afdekken resten van een archeologische site aanwezig waren waarvoor metalen vondsten relevante informatie opleveren, werden deze lagen niet onderzocht met een metaaldetector. De aangelegde vlakken en de storten van sleuven en sporen werden wel onderzocht met een metaaldetector van het type XP Deus, dit leverde met uitzondering van enkele recente 20ste-eeuwse vondsten en een loden musketkogel, geen relevante archeologische vondsten op. Het archeologisch vlak werd opgeschoond. In zones waar sporen voorkwamen of waarbij onduidelijkheid was omtrent de aard van een spoor werd een kijkvenster aangelegd. Alle sleuven en profielen kregen een uniek nummer, werden beschreven en geregistreerd via foto's en opmetingen.

De sleuven en eventuele grondsporen werden geregistreerd en een representatief aantal werd gecoupeerd. In dit geval werden geen grondsporen aangetroffen. De foto's werden genomen met een camera van het merk Canon PC1304. Er werd tijdens het onderzoek één inventarisnummer uitgedeeld aan vondstmateriaal aangetroffen met de metaaldetector. Er werden geen stalen genomen, gezien geen relevante sporen of andere interessante contexten werden aangetroffen. Relevante delen van de putwandprofielen werden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. In totaal werden vijf profielen geplaatst, verspreid over het volledige terrein.

De proefsleuven werden aangelegd op één niveau, meer bepaald op het niveau van de C-horizont. Dit niveau bevond zich onder een verbruinde B-horizont gelegen onder de teelaarde (Ap-horizont).

Figuur 5 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 met daarop de niet onderzoekbare zones (bron: geopunt).

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op vrijdag 1 december 2017 in droog, grijs en zonnig weer. Het kraanwerk werd uitgevoerd door kraanfirma Maarten Bekaert. Erkend archeoloog Maarten Bracke trad op als veldwerkleider en assistent-aardkundige en Kris Van Quaethem als assistent-archeoloog. Landmeter Louise Criel van MEET-het stond in voor het opmeten van de sleuven, profielen en hoogtes, deze gegevens werden nadien verwerkt tot bruikbaar kaartmateriaal door assistent-archeoloog Kris Van Quaethem.

1.3.3. Advies specialisten

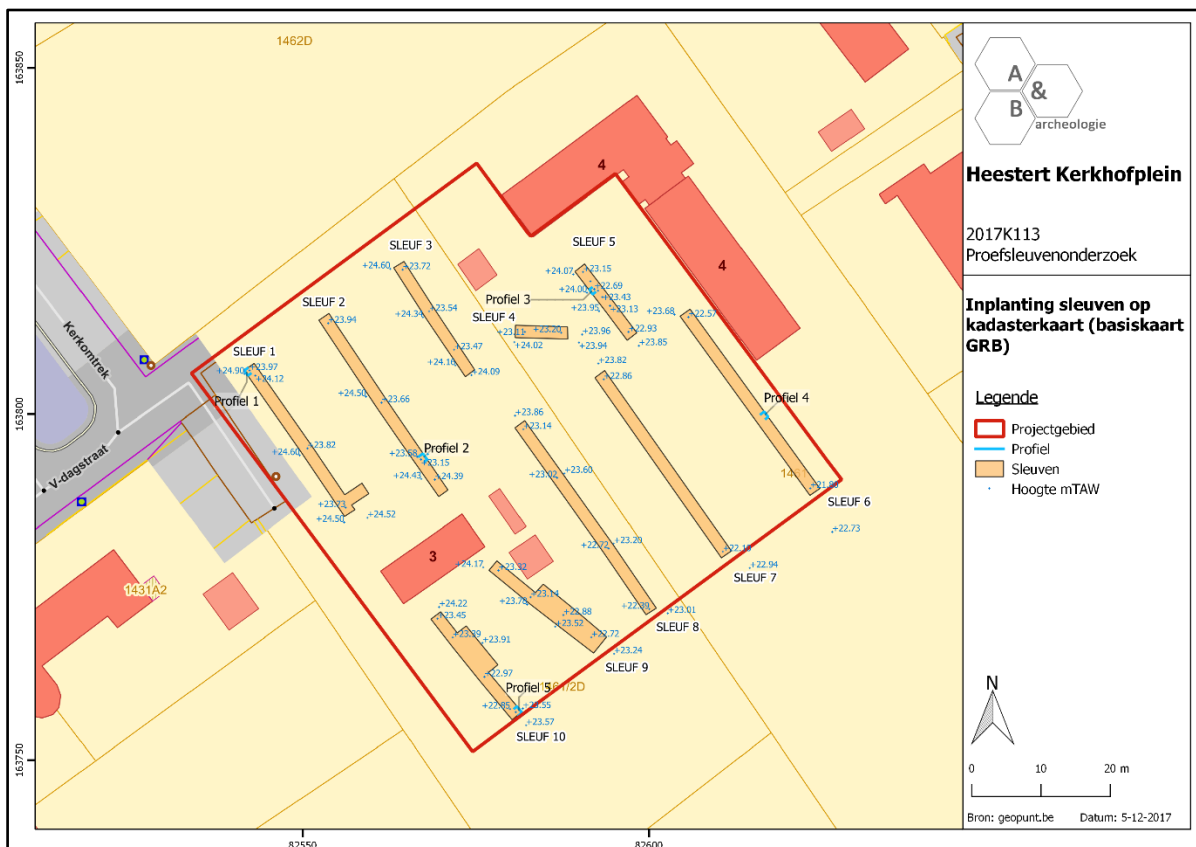
Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota² van deze site opgemaakt door Acke & Bracke bvba werd als voornaamste bron aangewend.

Figuur 6 Sleuvenplan met sporen en hoogtes geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

² <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4606>

Figuur 7 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).

Figuur 8 Aanleg van de sleuven ter hoogte van de koer met betonklinkers.

Figuur 9 Plaatsen van een profiel.

Figuur 10 Sfeerbeeld tijdens de aanleg van de proefsleuven.

Figuur 11 Opschaven van het kijkvenster in sleuf 10 met restanten van de verbruinde B-horizont.

Figuur 12 Opmeting van de sleuven.

Figuur 13 Metaaldetectie van de zandbergjes.

Figuur 14 Dichten van de proefsleuven.

2. Assessment

2.1. Aardkundige opbouw

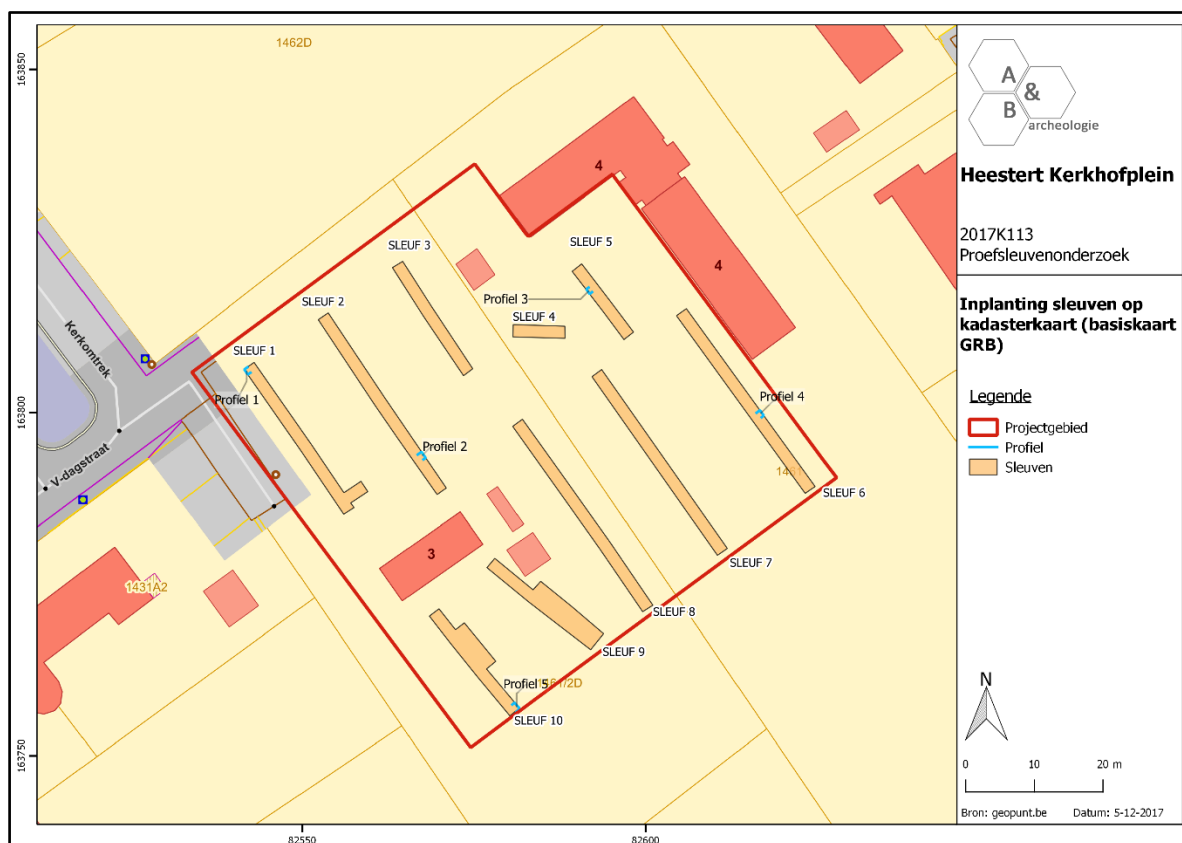
De aardkundige opbouw van het projectgebied werd op het terrein vastgesteld door het aanleggen van 5 bodemprofielen: één in sleuf 1 (noordwesten), één in sleuf 2 (centraal), één in sleuf 5 (noordoosten), één in sleuf 6 (zuidoosten) en één in sleuf 10 (zuidwesten). Het terrein kent een lichte helling van het noordwesten naar het zuidoosten toe. In het noordwesten bedraagt het maaiveldniveau ca. +24,9m TAW, terwijl in het zuidoosten de hoogte ca. +23,32m TAW bedraagt.

De profielen volgen mee de topografische en bodemkundige gegevens van het terrein. De locatie van de profielen is zodanig verspreid dat de volledige bodemopbouw in het plangebied in kaart kon gebracht worden. Binnen het projectgebied wordt op de bodemkaart (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) één bodemtype aangegeven, meer bepaald type Aca. Deze bodem kenmerkt zich als een matig droge leembodem met een textuur B-horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gley-horizont op matige diepte. De Acao gronden zijn niet geërodeerd en komen voor op de brede plateaus of zwakke hellingen. De meer geërodeerde Aca1 gronden komen voor op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen, waar zich dan ook een substraat kan manifesteren. De landbouwwaarde is goed, de quoteringshoogte ligt iets lager dan bij Aba.

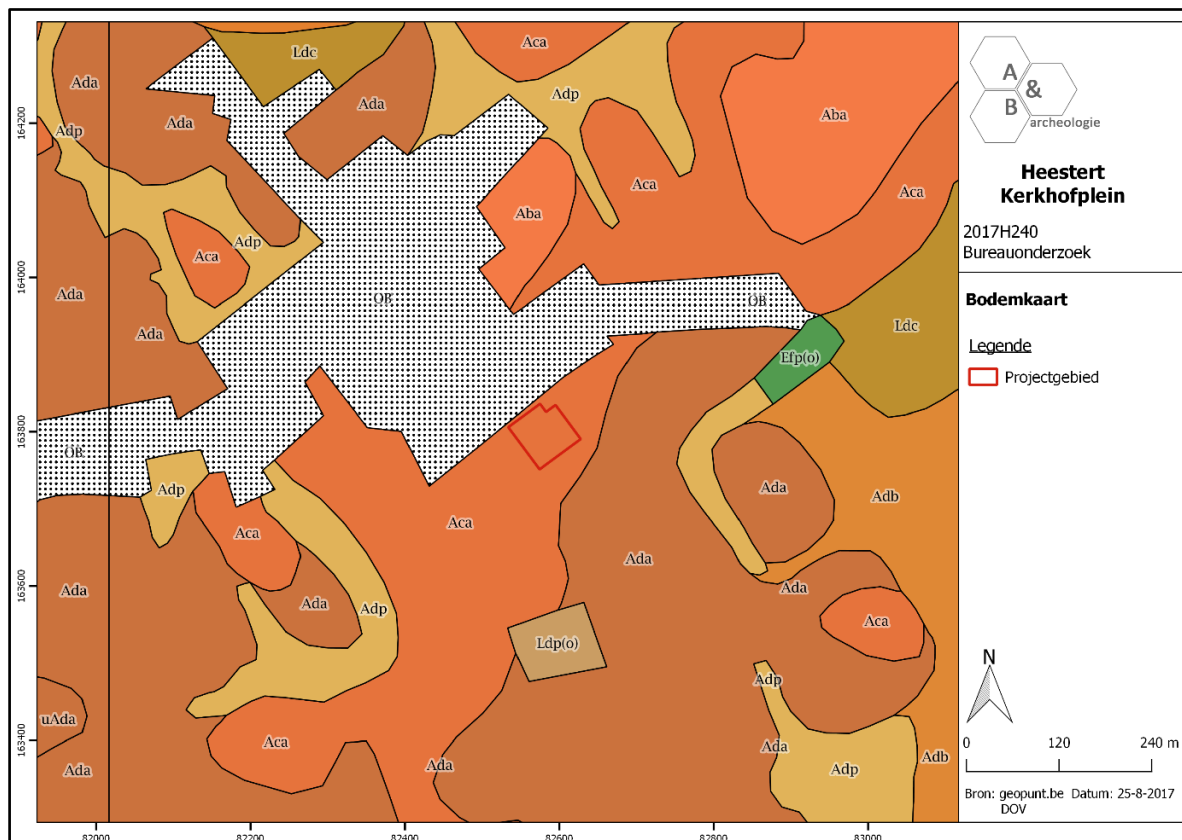
De bodemopbouw in het onderzoeksgebied kan algemeen als volgt beschreven worden: de vastgestelde horizontsequentie was algemeen A(p) – B – C.

In alle profielen werd een donkergrijze teelaarde of A(p)-horizont vastgesteld die ca. 40 tot 50cm dik is. Onder de teelaarde bevindt zich een textuur B-horizont die zich kenmerkt met een bruine kleur en een leemtextuur. De textuur B-horizont is gemiddeld genomen 30 tot 40cm dik. Onder de textuur B-horizont bevindt zich de C-horizont die zich kenmerkt met een geel tot licht bruinige roestige kleur. Gemiddeld genomen bevindt de C-horizont zich op ca. 75 tot 80cm diepte onder het huidige maaiveldniveau. In het zuidoosten, ter hoogte van profiel 4 (sleuf 6), kon een ophogingspakket van ca. 25cm dik waargenomen worden. De textuur B-horizont is hier ook minder uitgesproken en slechts een 15-tal cm dik. Bij profiel 3 in sleuf 5 ter hoogte van de koer met betonklinkers kon een verstoorde profielopbouw vastgesteld worden waarbij de bovenste 50cm bestaat uit steenslag, betonverharding en klinkers. Daaronder is nog een dun bandje van de verstikte teelaarde aanwezig. De bodemlagen daaronder vertonen een sterke reductie door de bovenliggende koer waardoor de bruine textuur B-horizont groenig van kleur is. De C-horizont vertoont een normale kleur en bevindt zich hier op ca. 80cm diepte.

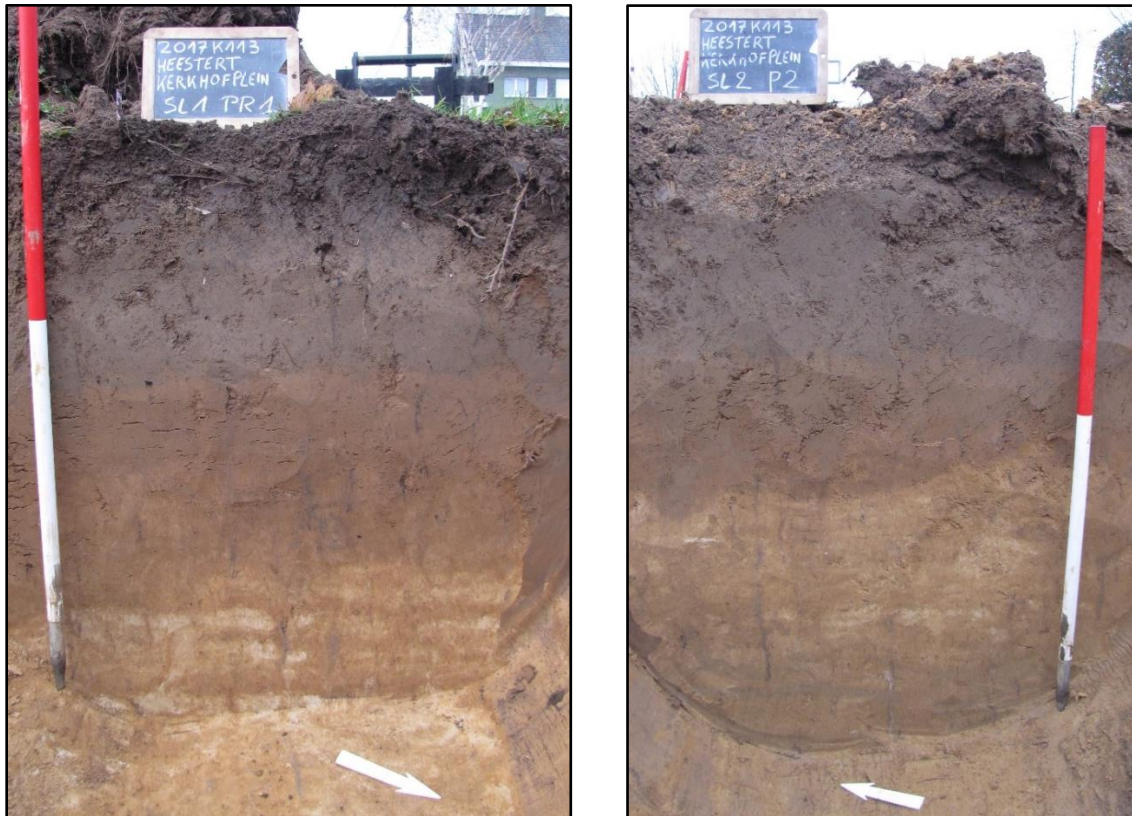
De waarnemingen op het terrein tonen duidelijk aan dat het plangebied gekenmerkt wordt als een Aca-bodem, zoals ook aangegeven wordt op de bodemkaart.

Figuur 15 Locatie van de vijf profielen in sleuf 1, 2, 5, 6 en 10 (bron: geopunt).

Figuur 16 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

Figuur 17 Profiel 1 en 2 in sleuf 1 en 2 (noordwesten en centraal).

Figuur 18 Profiel 3 en 4 in sleuf 5 en 6 (noordoosten en zuidoosten).

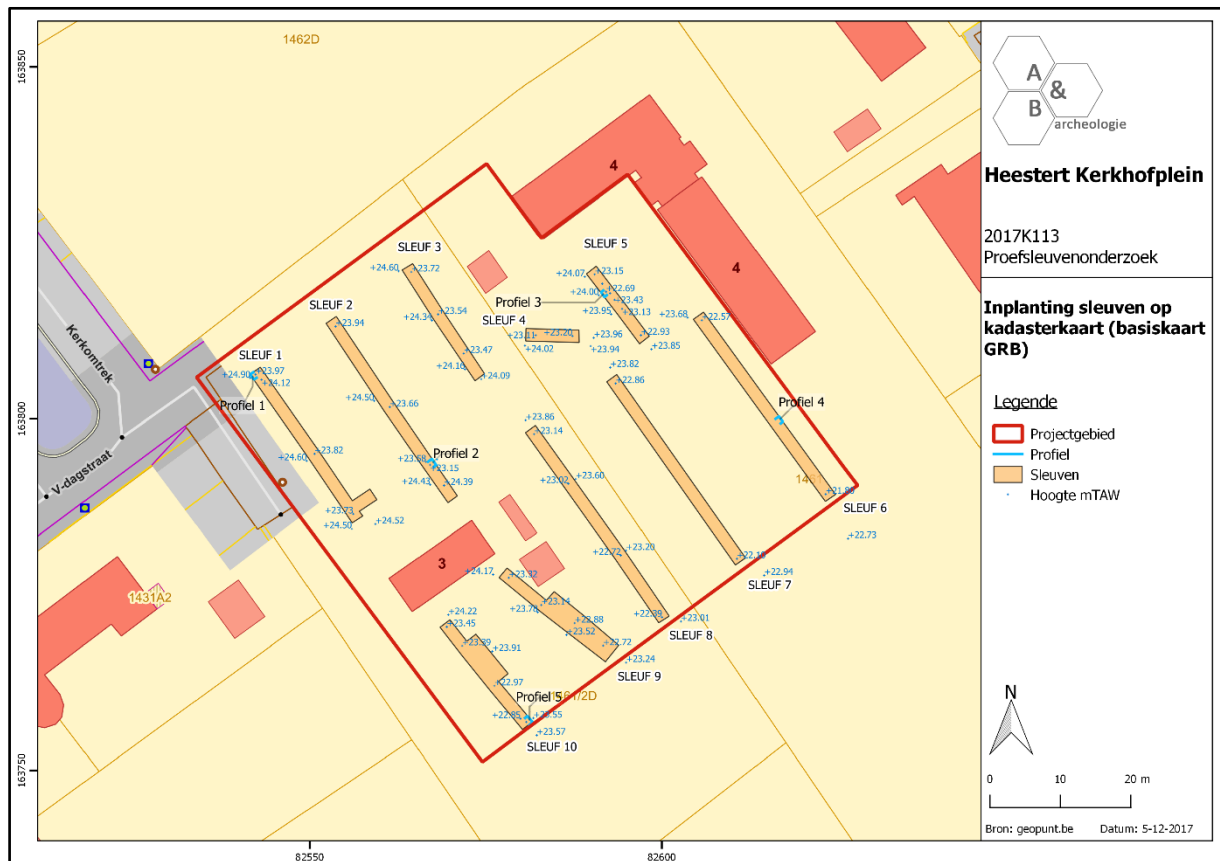

Figuur 19 Profiel 5 in sleuf 10 (zuidwesten).

2.2. Assessment sporen

Er werden geen sporen aangetroffen in het archeologisch vooronderzoek. Op sommige plaatsen konden nog restanten van de bruine textuur B-horizont waargenomen worden in de C-horizont. Op enkele plaatsen konden geulen van elektriciteitskabels opgemerkt worden.

Figuur 20 Allesporenkaart geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).

Figuur 21 Overzichtsfoto sleuf 1 met restanten van de bruine textuur B-horizont met op de achtergrond de kerk van Heestert.

Figuur 22 Zicht op sleuf 4 met op de voorgrond de geul van een dieperliggende elektriciteitskabel.

2.3. Assessment vondsten

Tijdens het veldwerk werd één inventarisnummer uitgedeeld. De vondstnummer betreft twee Belgische 20frank stukken van Boudewijn uit het begin van de jaren '80, een koperen ring van eentent of zeil, drie kartetskogels en een loden musketkogel. De vondsten werden aangetroffen op de zandbergjes. De loden kartetskogels wijzen op een inslag van een schrapnelobus in of in de directe omgeving van het plangebied tijdens de Eerste Wereldoorlog.

De vondstenlijst kan geraadpleegd worden in bijlage.

Figuur 23 Belgische 20frank stukken en een koperen tentring (INV nr. 1).

Figuur 24 Loden kartetskogels uit een explosief uit de Eerste Wereldoorlog (INV nr. 1).

Figuur 25 Loden musketkogel (INV nr. 1).

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing, er werden geen stalen genomen tijdens het vooronderzoek.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing, er werden geen vondsten aangetroffen die zich leenden tot een verdere conservatie.

2.6. Datering, interpretatie en confrontatie met voorgaande onderzoeksfases

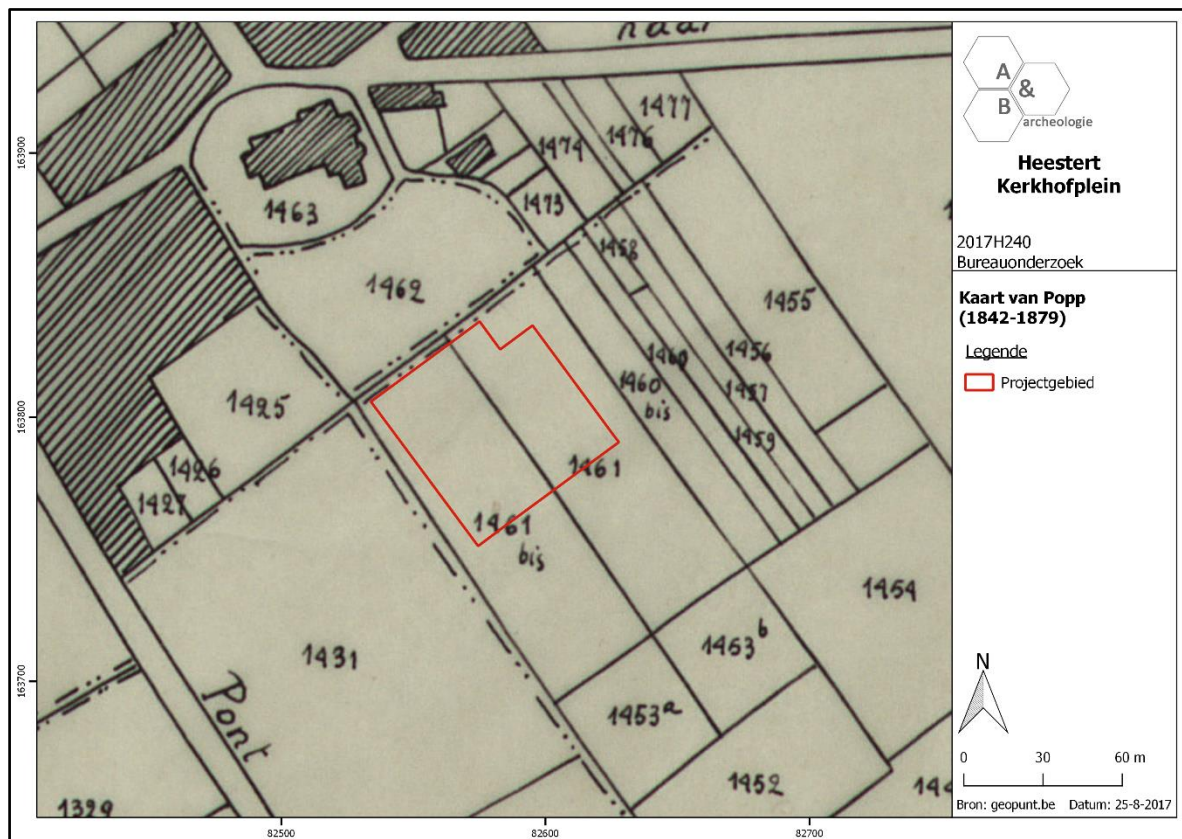
In het plangebied werden geen sporen aangetroffen. In de sleuven konden enkele recentere verstoringen opgemerkt worden die toebehoren aan nutsvoorzieningen. Tijdens het metaaldetectieonderzoek werden enkele recente vondsten aangetroffen. Drie loden kartetskogels wijzen op de inslag van een schrapnelobus in of in de directe omgeving van het plangebied tijdens de Eerste Wereldoorlog, wellicht in de periode 1918. Een loden musketkogel kan gedateerd worden in de 17de tot midden 19de eeuw. De kogel kan wijzen op militaire aanwezigheid maar kan ook te maken hebben met jacht. Wellicht is het tweede geval van toepassing.

Binnen het projectgebied wordt op de bodemkaart (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) één bodemtype aangegeven, meer bepaald type Aca. Deze bodem kenmerkt zich als een matig droge leembodem met een textuur B-horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gley-horizont op matige diepte. De Acao gronden zijn niet geërodeerd en komen voor op de brede plateaus of zwakke hellingen. De meer geërodeerde Aca1 gronden komen voor op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen, waar zich dan ook een substraat kan manifesteren. De landbouwwaarde is goed, de quoteringshoogte ligt iets lager dan bij Aba. In alle profielen werd een donkergrijze teelaarde of A(p)-horizont vastgesteld die ca. 40 tot 50cm dik is. Onder de teelaarde bevindt zich een textuur B-horizont die zich kenmerkt met een bruine kleur en een leemtextuur. De textuur B-horizont is gemiddeld genomen 30 tot 40cm dik. Onder de textuur B-horizont bevindt zich de C-horizont die zich kenmerkt met een geel tot licht bruinige roestige kleur. Gemiddeld genomen bevindt de C-horizont zich op ca. 75 tot 80cm diepte onder het huidige maaiveldniveau. In het zuidoosten, ter hoogte van profiel 4 (sleuf 6), kon een ophogingspakket van ca. 25cm dik waargenomen worden. De textuur B-horizont is hier ook minder uitgesproken en slechts een 15-tal cm dik. Bij profiel 3 in sleuf 5 ter hoogte van de koer met betonklinkers kon een verstoorde profielopbouw vastgesteld worden waarbij de bovenste 50cm bestaat uit steenslag, betonverharding en klinkers. Daaronder is nog een dun bandje van de verstikte teelaarde aanwezig. De bodemlagen daaronder vertonen een sterke reductie door de bovenliggende koer waardoor de bruine textuur B-horizont groenig van kleur is. De C-horizont vertoont een normale kleur en bevindt zich hier op ca. 80cm diepte.

Het archeologisch kader (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) toonde aan dat Heestert zelf archeologisch nog ongekend is. In de ruimere omgeving tonen sites uit de steentijd, Romeinse en middeleeuwse periode het potentieel aan van het gebied. Vooral een Romeinse villa met badgebouw aan de Kapelle- en Pontstraat vormt een belangrijke site. Vooral een belangrijk gegeven vormt de ligging van het terrein vlakbij de kerk van Heestert. Vermoedelijk kunnen sporen teruggevonden worden van de eerste ontwikkeling van het landelijke dorp. Het vooronderzoek toonde echter aan dat het plangebied steeds in gebruik is gebleven als landbouwzone tot het bebouwd werd in de 20ste eeuw. Er werden geen sporen of relevante vondsten aangetroffen.

Figuur 26 Projectie van het plangebied op de Ferriskaart (bron: geopunt.be).

Figuur 27 Projectie van het plangebied op de kaart van Popp (bron: geopunt.be).

2.7. Synthese

2.7.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op archeologisch vlak kon gesteld worden dat er een matig tot hoge archeologische waarde aan het terrein kan gegeven worden gezien de ligging vlak aan de kerk en het kerkhof van Heestert. Archeologisch onderzoek is nog niet eerder uitgevoerd in de dorpskern, waardoor Heestert nog een blinde vlek is op archeologisch vlak. Wel toont het historisch kader aan dat de naamgeving reeds teruggaat tot de volle middeleeuwen. Sporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen kunnen verwacht worden.

Het vooronderzoek leverde geen archeologische sporen op en toonde aan dat het plangebied steeds in gebruik is geweest als landbouwgebied, zoals ook nu nog grotendeels het geval is ten zuiden van het terrein en de dorpskern van Heestert. De bewoningskern en oorsprong van het dorp kan wellicht meer naar het noorden gezocht worden.

Verder archeologisch onderzoek van het plangebied wordt niet geadviseerd. Er werden geen grondsporen aangetroffen die wijzen op bewoning, begraving of andere menselijke aanwezigheid.

2.7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

Er werden geen archeologische sporen aangetroffen.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

Indien archeologische sporen aanwezig zouden zijn, zouden deze gezien de bodemkundige gegevens goed bewaard zijn.

- Kan het onderzoek meer informatie geven omtrent de ontwikkeling van het dorp Heestert?

Er kan duidelijk gesteld worden dat het plangebied steeds in gebruik is gebleven als landbouwgebied. De ontwikkeling en dorpskern van Heestert dient meer naar het noorden gezocht te worden.

- Zijn er aanwijzingen voor een site binnen de grenzen van het plangebied of ligt het gebied meer in de periferie?

Er zijn geen aanwijzingen voor een site.

- Zijn begravingen aanwezig? Zo ja, in één of meerdere niveaus?

Er werden geen begravingen vastgesteld.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

Niet van toepassing.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Het terrein is steeds in gebruik geweest als landbouwgebied. Pas in de 20ste eeuw komt bewoning voor (hondenschool en Chirolokaal).

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Niet van toepassing

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

Er is met zekerheid geen archeologische site aanwezig.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

De verstoringsgraad van het plangebied is beperkt tot bijna afwezig, met uitzondering van enkele lijntracés voor nutsvoorzieningen.

3. Samenvatting

De nota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag te Heestert Kerkhofplein waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota³ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat er een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit proefsleuvenonderzoek beschreven.

Het totale plangebied was ca. 4350m² groot, waarvan de onderzoekbare zone ca. 3950m² bedraagt. Een 400-tal m² kon niet onderzocht worden door de aanwezigheid van de houten chalet op plaatselijke obstakels (bomen, tuinhuisjes, ...). In totaal werd 445m² (11,3%) van de onderzoekbare zone onderzocht door middel van proefsleuven, en 55m² (1,4%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,7% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee behaald. In de praktijk werd meer percentage opengelegd door middel van proefsleuven. Meer kijkvensters dienden niet aangelegd te worden om een goed inzicht te krijgen in het archeologisch potentieel van de site.

Het archeologisch kader (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) toonde aan dat Heestert zelf archeologisch nog ongekend is. In de ruimere omgeving tonen sites uit de steentijd, Romeinse en middeleeuwse periode het potentieel aan van het gebied. Vooral een Romeinse villa met badgebouw aan de Kapelle- en Pontstraat vormt een belangrijke site. Vooral een belangrijk gegeven vormt de ligging van het terrein vlakbij de kerk van Heestert. Vermoedelijk kunnen sporen teruggevonden worden van de eerste ontwikkeling van het landelijke dorp. Het vooronderzoek toonde echter aan dat het plangebied steeds in gebruik is gebleven als landbouwzone tot het bebouwd werd in de 20ste eeuw. Er werden geen sporen of relevante vondsten aangetroffen.

Binnen het projectgebied wordt op de bodemkaart (cfr. Verslag van resultaten bureaustudie) één bodemtype aangegeven, meer bepaald type Aca. Deze bodem kenmerkt zich als een matig droge leembodem met een textuur B-horizont. Deze matig droge leemgronden vertonen een gley-horizont op matige diepte. Bij het vooronderzoek kon dit bodemtype bevestigd worden over het volledige plangebied.

Op archeologisch vlak kan gesteld worden dat er een matig tot hoge archeologische waarde aan het terrein kan gegeven worden gezien de ligging vlak aan de kerk en het kerkhof van Heestert. Archeologisch onderzoek is nog niet eerder uitgevoerd in de dorpskern, waardoor Heestert nog een blinde vlek is op archeologisch vlak. Wel toont het historisch kader aan dat de naamgeving reeds

---

³ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4606>

teruggaat tot de volle middeleeuwen. Sporen uit de Romeinse tijd en middeleeuwen kunnen verwacht worden.

Het vooronderzoek leverde geen archeologische sporen op en toonde aan dat het plangebied steeds in gebruik is geweest als landbouwgebied, zoals ook nu nog grotendeels het geval is ten zuiden van het terrein en de dorpskern van Heestert. De bewoningskernen oorsprong van het dorp kan wellicht meer naar het noorden gezocht worden, zoals te zien is op de Ferrariskaart.

Verder archeologisch onderzoek van het plangebied wordt niet geadviseerd. Er werden geen grondsporen aangetroffen die wijzen op bewoning, begraving of andere menselijke aanwezigheid.

4. Bibliografie

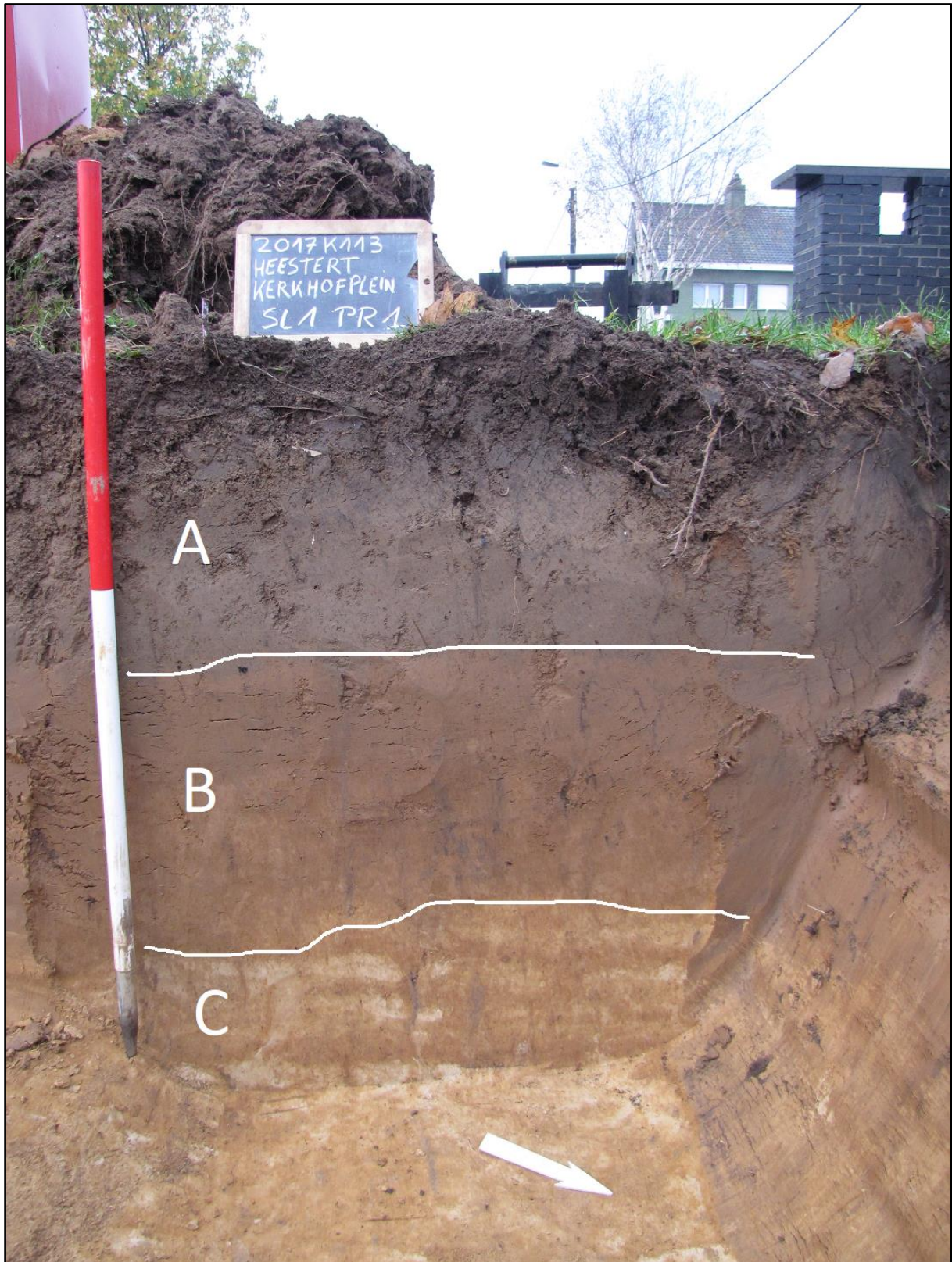
- <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/4606>
- www.geopunt.be

5. Bijlages

- Referentieprofiel

Projectcode		2017K113			Coördinaten	X 82540; Y 163805	
Type onderzoek		Proefsleuven					
Profielnummer		PR1			Hoogte	+24,90m TAW	
Oriëntatie		NW-ZO			Grondwater	niet bereikt	
Datum		1/12/2017			Classificatie	Aca	
Weer		Droog – bewolkt - zonnig				matig droge leembodem met een textuur B horizont	
Beschrijving		Maarten Bracke			Fotonr	28	
Landgebruik		Weiland - tuin			Plannr	Zie allesporenkaart	
Vegetatie		Gras					
Horizont		Diepte (cm)		Methode beschrijving	Ondergrens		
nr	Benaming	begin	eind		bereikt	duidelijkheid	regelmatigheid
A	Ap	0	45	Droog	Ja	Duidelijk	Recht
B	B	45	85	Droog	Ja	Duidelijk	Vrij golvend
C	C	85		Droog	Ja	Duidelijk	
Kleur(visueel)		Vochtigheid		Textuur		Andere fenomenen/opmerkingen	
				symbool	beschrijving		
Donkergrijs		Matig droog		A	leem	/	
Bruin		Matig droog		A	leem	/	
Geelbruin tot witbruin		Matig droog		A	leem	/	

Figuur 28 Zicht op profiel 1 (noordwesten) met aanduiding van de stratigrafische eenheden.

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het huidige kadaster (bron: geopunt).....	5
Figuur 2 Zicht op de toestand van het onderzoeksgebied richting oosten.	5
Figuur 3 Zicht op de aanwezige hondenschool in houtskeletbouw.....	6
Figuur 4 Zicht op de topografische kaart (bron: Agiv).....	6
Figuur 5 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 met daarop de niet onderzoekbare zones (bron: geopunt).....	8
Figuur 6 Sleuvenplan met sporen en hoogtes geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).9	
Figuur 7 Projectie van de sleuven op de orthofoto van 2016 (bron: geopunt.be).....	10
Figuur 8 Aanleg van de sleuven ter hoogte van de koer met betonklinkers.	10
Figuur 9 Plaatsen van een profiel.	11
Figuur 10 Sfeerbeeld tijdens de aanleg van de proefsleuven.	12
Figuur 11 Opschaven van het kijkvenster in sleuf 10 met restanten van de verbruinde B-horizont.	12
Figuur 12 Opmeting van de sleuven.....	13
Figuur 13 Metaaldetectie van de zandbergjes.	13
Figuur 14 Dichten van de proefsleuven.....	14
Figuur 15 Locatie van de vijf profielen in sleuf 1, 2, 5, 6 en 10 (bron: geopunt).....	16
Figuur 16 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).	16
Figuur 17 Profiel 1 en 2 in sleuf 1 en 2 (noordwesten en centraal).....	17
Figuur 18 Profiel 3 en 4 in sleuf 5 en 6 (noordoosten en zuidoosten).	17
Figuur 19 Profiel 5 in sleuf 10 (zuidwesten).....	18
Figuur 20 Allesporenkaart geprojecteerd op het huidige kadaster (bron: geopunt.be).....	19
Figuur 21 Overzichtsfoto sleuf 1 met restanten van de bruine textuur B-horizont met op de achtergrond de kerk van Heestert.	20
Figuur 22 Zicht op sleuf 4 met op de voorgrond de geul van een dieperliggende elektriditeitskabel...20	
Figuur 23 Belgische 20frank stukken en een koperen tentring (INV nr. 1).....	21
Figuur 24 Loden kartetskogels uit een explosief uit de Eerste Wereldoorlog (INV nr. 1).	21
Figuur 25 Loden musketkogel (INV nr. 1).	22
Figuur 26 Projectie van het plangebied op de Ferrariskaart (bron: geopunt.be).....	26
Figuur 27 Projectie van het plangebied op de kaart van Popp (bron: geopunt.be).....	26
Figuur 28 Zicht op profiel 1 (noordwesten) met aanduiding van de stratigrafische eenheden.	33

- Fotolijst proefsleuvenonderzoek 2017K113

Fotonr	Type	Spoornr/Profielnr	Werkput/Sleuf	Vlak	Datum	Vondstnr
1	profiel	1	1	1	1/12/2017	/
2	overzicht	/	1	1	1/12/2017	/
3	overzicht	/	1	1	1/12/2017	/
4	overzicht	/	1	1	1/12/2017	/
5	profiel	2	2	1	1/12/2017	/
6	overzicht	/	2	1	1/12/2017	/
7	overzicht	/	3	1	1/12/2017	/
8	overzicht	/	4	1	1/12/2017	/
9	overzicht	/	5	1	1/12/2017	/
10	profiel	3	5	1	1/12/2017	/
11	profiel	4	6	1	1/12/2017	/
12	spoor	/	6	1	1/12/2017	/
13	overzicht	/	6	1	1/12/2017	/
14	overzicht	/	7	1	1/12/2017	/
15	overzicht	/	8	1	1/12/2017	/
16	overzicht	/	9	1	1/12/2017	/
17	profiel	5	10	1	1/12/2017	/
18	spoor	56	10	1	1/12/2017	/
19	spoor	56	10	1	1/12/2017	/

- Plannenlijst proefsleuvenonderzoek 2017K113

Plannummer	Type	Onderwerp	Schaal	Digitaal	Datum
1	Sleuvenplan	Allesporenkaart op kadaster	Onbepaald	X	29/11/2017

Vondstenlijst

2017K113			Proefsleuvenonderzoek														
Vondstnr	Spoornr	Laagnr	Kwadrant/Co upedeel	Werkput/ Sleuf	Vlak	Verzamelwijze	Datum	Maaswijdte	xyz	Categorie	Datering	Aantal	Gewicht (g)	Homogeniteit	Fotonr	Coupe- tekening	Vondst- tekening
1	LV	/	/	1	1	metaaldetectie	1/12/2017	/		metaal: drie loden kartetskogels, koperen tentring, musketkogel en twee Belgische 20frank stukken Boudewijn	PME en NT	7	>100	nee	22, 23 en 24	/	/

